

154 (154).
NURİTSA KÜRKÇÜYAN'IN ANLATTIKLARI
(1903, AYNTAP DOĞUMLU)

Bir gün, sokaklarda at toynaklarının çıkardığı patır putur sesleri duyduk. Tellal Mukuç bağırmaya başladı : “İşitin! Ey, ehli cemaat! Yirmi dört saat içerisinde ya yerinizi değiştireceksiniz, ya da dininizi!”

Ayntap halkı şaştı kaldı. Pek çok kişi neyi var neyi yok topladı, gitti. Yirmi dört saat sonra, her kapının önüne bir eşek getirdiler; o eşeğe, ya evdeki yaşlı bir kadın, ya da çocuklar binecek, veya eşeğin sırtına yiyecek veya başka şeyler yüklenecekti. Eşek sırtındaki yüklerle, biz ise yayan gidiyorduk. Eşeğin sırtına iki yerine on kişi bindiler. Murad Nehri’ne doğru yol aldık, yani Fırat’ın kıyısına. Orada çadırlar kurduk; ama, bir de baktık ki, katliam başladı. Ebeveynleri ayakta durdurup, onlara : “Siz durun; çocuklarınızın kanının nasıl fişkırdığına bakın” diyorlardı; karşılıklarına kim çıksa boğazlıyorlardı. Bir Ermeni’ye rastladıklarında ona : “Ulan gâvur! Sen de mi sağsın?” diyorlardı.

Geldiler, annemi de götürdüler. Ben daha çocuktum; annemin arkasından gidiyordum. Onu kesmeye götürdüklerinden haberim yoktu.

Geriye kalanları Urfa’ya götürdüler; orda da bizi bir yere doldurdular. Damı delip, içeri petrol doldurdular; ev gece vakti yanmaya başladı. Ev yıkıldı; biz ordan dışarı kaçtık. Bizi yeniden toplayıp, ordan Homs-Hama’ya götürdüler. Orda amcamın ailesini de götürdüler. Zaten, amcamın bir tarafı felçliydi; onu deveye bindirip götürmüşler. O deveden düşüp, hayatta kalmış; ama, sonra, Türkler onu yakalamışlar; kazığa oturtmuşlar; onu o şekilde öldürmüşler.

Babam kurtulmuştu; zira, baytardı. Bütün zanaatkârlar Ermeniydiler; Türklerin arasında zanaatkâr yoktu. Babama şöyle demişler : “Sen bize lazımsın; sen baytarsın.”

Babam ise onlara : “Benim istediğim ailemi Der Zor’dan kurtarıp geri götürmek” diye cevap vermiş.

Bütün yakınlarımız, teyzelerim, dayılarım, gelinimin ailesi, Avolar, hepsi Der Zor’a gitti. Hiçbiri geri gelmedi!

Böylece babam bizi kurtardı; Der Zor yolundan geri getirtti.

Sonra İngiliz Protestanlar bir yetimhane açtılar. Kaçırılan, Türkleştirilen, Ermeni kızlarını ve çocukları geri getirip okula yerleştirdiler. Yetişkin kızları Ermeni gençlerle evlendirdiler; o kızlardan pek çoğunun yüzüne dövme yapılmıştı*...

Sonra, 1920 yılı geldi. O zaman ben on yedi yaşındaydım ve yeni evlenmiştim. Mahallenin muhtarı babamı çağırdı ve ona dedi ki : “Ovannes! Bugün kızlarını, gelinlerini al ve kaç! Türklerle Fransızlar arasında çatışma yaşanacak; Fransızlar burdan ayrılacaklar.

Biz nasıl Türklerle başbaşa kalabilirdik?

Babam dizlerini döve döve geldi. Hepimiz de çabucak giyindik. Kırk günlük bir çocuğumuz

da vardı; hep beraber yirmi beş kişi olacaktık. Bir arabaya bindik; Fransız askerleri bizi Halep'e götördüler. Geride iki aile kalmıştı; Türklerin onları paramparça ettiklerini, yalnızca genç bir çocuğun kaçtığını duyduk.

Yiyeceğimizi, her şeyimizi yanımıza almıştık. On sekiz ay orda kaldık; dut ağacı yaprağıyla sarma sarıp yiyorduk.

Sonunda, o günler de geçti. 1946'da Ermenistan'a geldik. Şimdi kızım Anjel Yerevan Pedagoji Enstitüsü'nde Ermenice dili öğretmenidir.